

HÜADK FOLKLOR ARŞİVİ: DERLEME FİŞLERİ: İSTANBUL 1957 (1951)¹

Başvuru Tarihi: 22.11.2022 / Kabul Tarihi: 19.01.2023 / Özgün Makale

Begümhan KES²
Aytan KAPLAN³

ÖZ

HÜADK (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı) Folklor Arşivi, 1937-1952 yılları arasında, Türkiye'nin 67 ilinin 246 yerleşim merkezinde Muzaffer Sarısözen başkanlığında gerçekleştirilmiş 17 derleme gezisinden elde edilen Halk Müziği derleme kayıtları, dökümanları, mum ve taş plaklarından oluşan önemli bir müzik arşividir. Derleme gezilerine Muzaffer Sarısözen, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönetken, Cevad Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu ve Rıza Yetişen gibi önemli isimler derleyici olarak katkı sağlamışlardır.

Bu çalışma, HÜADK Folklor Arşivi'nde bulunan 13 Temmuz-3 Ağustos 1951 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilmiş olan derleme gezisine ilişkin "İSTANBUL 1957 1951" dosyasındaki belgelerin tanıtılmasını ve derlenen eserler hakkında söz konusu belgelerde kayıt altına alınmış bilgilerin bir araya getirilerek aktarılmasını amaçlamaktadır. İstanbul 1957 1951 dosyasında bulunan 29 adet derleme fişi incelenirken, çalışmaya konu olan eserlerin başlıkları, hangi derleme fişinde yer aldıkları, plak numaraları, plaktaki yerleri, fişte yer alan kaynak kişi künyesi ile eser sözlerine ve derleyici yorumlarına ilişkin bilgiler, aslına sadık kalınarak aktarılmış, ulaşılan sonuçlar tablo ve grafik gösterimleriyle sergilenmiştir.

Anahtar Kelimeler: HÜADK Folklor Arşivi, Ankara Devlet Konservatuarı, Arşiv, İstanbul.

¹ Ankara Devlet Konservatuarı Derleme ve Ses Kayıtları Arşivi İstanbul derleme fişi dosyasının ilk sayfasındaki el yazısı listede "1957 İST. dosyasında 1957 yerine 1951'li fişler var" notu yer almaktadır.

² Öğr. Gör., Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Müzik Bilimleri Bölümü,
E-posta: begumhankes@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9886-4584

³ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Müzik Bilimleri Bölümü,
E-posta: aykap@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-5500-6790

HUASC FOLKLORE ARCHIVE COMPILATION FORMS: İSTANBUL 1957 (1951)

ABSTRACT

HUASC (Hacettepe University Ankara State Conservatory) Folklore Archive is an important music archive consisting of Folk Music compilation records, documents, wax records and gramophone records collected from 17 compilation trips conducted by Muzaffer Sarısözen in 246 settlements in 67 provinces of Turkey between 1937-1952. Important names such as Muzaffer Sarısözen, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönken, Cevad Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu and Rıza Yetişen contributed to the compilation trips as compilers.

This study aims to introduce the documents in the "İSTANBUL 1957 1951" file of the compilation trip carried out in İstanbul between 13 July-3 August 1951 in the HUASC Folklore Archive and to bring together and convey the information recorded in the said documents about the collected works. While examining the compilation forms in the İstanbul 1957 1951 file, the titles of the works that are the subject of the study, which compilation form they are included in, their record numbers, their places on the record, the information about source person, the information about the words of the work and the compiler's comments was transferred faithfully to the original, and the results were displayed in tables and graphics.

Keywords: *HUASC Folklore Archive, Ankara State University, Archive, İstanbul.*

1. GİRİŐ

Bu alışmanın amacı, 13 Temmuz-3 Ağustos 1951 tarihleri arasında İstanbul’da gerekleştirilmiş olan derleme gezisine ilişkin olarak, HÜADK (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı) Folklor Arşivi’nde⁴ bulunan yazılı ve görsel olarak kayıt altına alınmış bilgilerin bir araya getirilerek aktarılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda, Arşiv’de muhafaza altında bulunan yazılı ve görsel belgeler arasında İstanbul derlemeleriyle ilgili olan orijinal nüshalar incelenmiştir.

Çalışmada;

- “İstanbul 1957 1951 Plak No 1689-1700 Band No 35” başlıklı dosyada bulunan, el yazısıyla doldurulmuş 29 adet derleme fişi,
- Dosyanın kapağına tutturulan plak numaraları, eser numaraları, eser adları, 13-16-23-24-25-27-28-31 Temmuz 1951, 1-3 Ağustos 1951 tarihleri ve “1957 İST. Dosyasında 1957 yerine 1951’li fişler var” notunun yer aldığı el yazısı ile yazılmış liste

mercek altına alınmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmada ele alınan orijinal nüshalara *Giriş* bölümünde; çalışmaya konu olan eser başlıkları, bunların hangi derleme fişinde yer aldıkları, plak numaraları ve plaktaki yerleri ise *Derleme Fişlerinde Yer Alan Bilgiler* bölümünde tabloda verilmiştir.

Fişlerde yer alan kaynak kişi bilgileri, eser metinleri, nota ve notlar *Derleme Fişlerinde Yer Alan Bilgiler* başlıklı bölümün devamında ele alınmış, her eser kendi adını taşıyan başlık altında incelenmiştir. Derleme fişlerinin dosyada bulunduğu sıra korunmuş, bu sıraya göre numaralandırma yapılmıştır.

Derleyenler tarafından el yazısı ile doldurulmuş olan fişler ve ilgili açıklamalar yazımda herhangi bir düzeltme veya değişiklik yapılmadan detaylı olarak aktarılmıştır.

⁴ çalışma içinde bundan böyle “Arşiv” ifadesi kullanılacaktır.

Derleme fişleri; *Kaynak Kişi Bilgileri*, *Parçanın Teksti* ve *Düşünceler* olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır. İstanbul 1957-1951 dosyasında her sayfada bir ya da birden fazla eserin yer alabilmesi nedeniyle sayfaların arka kısmı da eser sözleri ve çeşitli notlar için kullanılmıştır.

Kaynak kişi bilgileri, çalışma içerisinde *Kaynak Kişi Künyesi* tablolarında verilmiştir. Ad Soyad'ın yanında parantez içinde yer alan "S" harfi "söyleyen", "Ç" harfi "çalan" anlamına gelmektedir.

Fişlerde yer alan simgeler dip notlarla açıklanmıştır. Eski harfli Türkçe yazılmış ya da yazımı anlaşılabilen sözcük ve metinler "*", "***" işaretleri ile belirtilmiş, orijinal nüshalar taratılarak görsel olarak ilgili eserin sonuna eklenmiştir. Fişlerde, vokal ya da çalgısal performanslarla ilgili porte üzerine çizilen notalar, görsel olarak çalışmaya eklenmiştir.

Fişlerde kaynak kişilerin yaş bilgilerinin; hali hazırda bulunulan yaş, hicri takvim yılı ve Miladi takvim yılına göre karışık olarak verilmesi nedeniyle, önce tüm Hicri tarihler Miladi takvime göre çevrilmiş, sonra yaş hesaplaması yapılarak tablo ve grafik olarak *Sonuç* bölümünde paylaşılmıştır.

3. DERLEME FİŞLERİNDE YER ALAN BİLGİLER

İstanbul-1957 1951 dosyasında 29 adet derleme fişi ve 1 eser listesi bulunmakta ve bu fişlerde toplam 60 adet eserin derlenmesine dair bilgiler yer almaktadır. Derleme fişlerinde belirtildiğine göre bütün eserler Halil Bedii Yönetken, Rıza Yetişen ve Muzaffer Sarısözen'den oluşan bir ekip tarafından derlenmiştir. Derleyici isimleri, fişlerde "H.B.", "H.B.Y.", "R.Y." ve "M.S." kısaltmalarıyla belirtilmektedir.

Eser başlıkları, derleme fişlerinde ve İstanbul dosyasının başında bulunan el yazısı listede farklılıklar göstermektedir. Dosyada yer alan tüm eserler ve ilgili ses kayıtlarının plak numaraları/yerleri; dosyaya eklenme sırasına göre listelenmiş, Tablo 1'de toplu halde sunulmuştur. Aynı derleme fişinde yer alan eser başlıkları kesik çizgilerle birbirinden ayrılmıştır. Derleme fişlerinde bulunup el yazısı ile yazılmış listede bulunmayan eserler ise kalın harflerle belirtilmiştir.

Tablo 1. İstanbul dosyası eser listesi

DF ⁵	Eserin Başlığı	Plak Nr.	Plakta ki Yeri
1	<i>Karga</i>	1689	B4
2	<i>Kına Havası</i>	1690	a1
2	<i>Oturdum Çeşme Başına</i>	1690	a2
3	<i>Bugün Bitap⁶</i>	1690	b2
3	<i>Karşılama</i>	1690	a3
3	<i>Ben Bir Molla Şahinim</i>	1690	b1
4	<i>Anadolu Havası</i>	1690	b3
4	<i>Karşılama</i>	1691	a1
5	<i>Gelini Hamamda Soyarken</i>	1691	a2
6	<i>Tepeler Tepeler</i>	1691	a3
6	<i>Bir Giderde Beş</i>	1691	a4
7	<i>Mani</i>	1691	a5
7	<i>Oyun Havası</i>	1691	-⁷
7	<i>(Eserin Adı Yok)⁸</i>	1691	b2
7	<i>Eşiraf</i>	1691	b3
8	<i>Feslikân (Fesliğen)</i>	1692	a1
8	<i>Kayalar</i>	1692	a3
9	<i>Yalova'nın Denizi</i>	1692	a2
10	<i>Ayanoş (Taklidi Oyun Havası)</i>	1692	a4
10	<i>Ayanoşun Oyun Kısmı</i>	1692	b1.2
11	<i>Kürdün Kızı</i>	1693	a2
11	<i>Hamam Dönüşü</i>	1693	b1.2
11	<i>Kaşık Havası</i>	1693	a1
12	<i>Heyamola</i>	1694	a1
12	<i>Ya Aley</i>	1694	a2
13	<i>Öksüz Çoban</i>	1694	b1

⁵ "DF" Derleme Fişi'nin kısaltmasıdır. Derleme fişlerinin dosyaya eklendiği sırayı göstermektedir. Metinlerde Derleme Fişi ifadesi geçmemektedir.

⁶ Derleme fişinde eserin adı "Bugün Birtap" olarak geçmektedir.

⁷ Eserin adına ilişkin herhangi bir plak numarası yazmamaktadır.

⁸ Eserin adı bulunmamaktadır. İlgili metnin ilk satırı "Gahve yemenden gelir" cümlesiyle başlamaktadır.

13	Bozacı	1695	a1
14	<i>Tamburam Yedi Telden</i>	1694	b2
14	Falçı	1694	b3
15	<i>Kına Havası</i>	1695	a2
16	<i>Gelin Getirme Havası</i> ⁹	1695	b1
16	(İstanbul) Güreş Havası	1695	b2
16	Güreş Havası (Rumeli)	1696	a1
16	Koşu Havası	1696	a2
17	<i>Koşma (Deruni Ahmetten)</i>	1696	a3, b1
17	Bir Semai	1696 ¹⁰	b2
18	<i>Bir Divan (Deruni Ahmetten)</i>	1697	a2
18	Mani (Gidayi Babadan)	1697	b1
19	<i>Bir Gezinti</i>	1697 ¹¹	B3
20	<i>Tuna Türküsü</i>	1698	a2
20	Budin Türküsü	1698	B1
21	<i>Genç Osman</i>	1698	B2
22	<i>Bir Yunus İlahisi</i>	1698	B3
23	<i>Nohudunu Yedin Mi?</i> ¹²	1699	a1
24	<i>Tabancam Atılmaya</i>	1699	a2
24	Düğün Havası	1699	a3
25	<i>Mahmudun Türküsü</i>	1699	a4
25	Anthalan (Oyun H.)	1699	b1
25	İzrail Havası (Oyun)	1699	b2
25	Aşık Ömer Oyun Havası	1699	b3
26	<i>Istavruzda Havuz</i> ¹³	1699	b4
26	Küçücekten	1699	b5
27	<i>Anne Ben Hastayım</i>	1699	b6
27	Hamam Kapısı	1700	a1

⁹ Derleme fişinde eserin adı bulunmamaktadır.

¹⁰ Derleme fişinde ikinci bir numara olarak 1697 a1 kaydı yer almaktadır.

¹¹ Derleme fişinde ikinci bir numara olarak 1698 a1 kaydı yer almaktadır.

¹² Eser adının yanına *Domanç Türkçesi* notu düşülmüştür.

¹³ Bu eser el yazısı listede “İstanbulda Havuz” olarak geçmektedir.

27	<i>Şinanay</i>	1700	a2
27	<i>Ya Rumeli</i>	1700	a3
27	<i>Evlerinin Önü</i>	1700	a4
27	<i>Ahmet Mehmedi</i>	1700	a5
28	<i>Ayak Asmak=Muamma (Ahterik)</i>	1700	a6
29	<i>Arpa Ektim</i>	1700	a7
29	<i>Anne Ben Hastayım</i>	1700	b1
29	<i>Hamam Kapısı Vuruldu</i>	1700	b2
29	<i>Efe ile Rıza Kol Kola Gezer</i>	1700	b3
29	<i>Kara Deniz Coştı da Derler Coşmamış</i>	1700	b4
29	<i>Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu</i>	1700	b5

3.1. Karga

13.7.1951'de Üsküdar'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 2'de sergilenmektedir:

Tablo 2. Karga Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Lütfi Toprak (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1299
Meslek	Emekli Öğretmen
Memleketi	İstanbul/Üsküdar/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eskiden burada

Derleme fişinde, esere ilişkin söz bulunmamaktadır.

3.2. Kına Havası

13.7.1951'de Üsküdar'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 3'te sergilenmektedir:

Tablo 3. Kına Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eşref Çiftel* (S), Cemal Söyler (S) ve Behice Çekener (tefçi)
Yaş/Doğum Tarihi	1306, 1330 ve (45)
Meslek	-, ve tefçi

Memleketi	Şeker Serçe 16/Üsküdar, - ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Buralarda, - ve -

Düşünceler kısmında “Geline kına yakarken söylenir”, “Cemal Söyler söyledi” açıklamaları bulunmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

||: ¹⁴ Vurun gelin kınası :||

||: Ağlasın garip anası :||

Güveyinin kaynanası

B { Şen olsun dağlar şen olsun
Yeşersin dağlar yeşersin

||: Ana (anne) hamama vardın mı?

||: Yunduğun yeri gördün mi?

Yana yana ağladın mı?

B {

Gelin koçu su tellidir

İçinde gelin bellidir

Güveyi urum ellidir

B {

* Eski harfli Türkçe sözcük:

DERLEME FİŞİ

Söyliyenin adı ve yaşı : Esref E. İptel 1306
Cemal Söyler 1330

Mesleği : Behice cekenler (45) — tepeci

Memleketi : vilayeti Şeker Serçe kazası 16 Üsküdar köyü

Kimden, ne zaman, nerede öğrendiği : Buralarda

Görsel 1. Kına Havası (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

¹⁴ Derleme fişinde sözlerin yazımı esnasında kullanılmış olan “||:” simgesi kendisinden sonra, “||” simgesi ise kendisinden önce yazılan sözcük ya da sözcük grubunun iki kez tekrar edileceğini göstermektedir.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.3. Oturdum Çeşme Başına

13.7.1951’de Üsküdar’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 4’te sergilenmektedir:

Tablo 4. Oturdum Çeşme Başına Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eşref Çiftel* (S), Cemal Söyler (S) ve Behice Çekener (tefçi)
Yaş/Doğum Tarihi	1306, 1330 ve (45)
Meslek	-, - ve tefçi
Memleketi	Şeker Serçe 16/Üsküdar, - ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Buralarda, - ve -

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Oturdum çeşme de başına amman amman

Arka verdim taşına

Gelen geçen (nazlıda) yarımı amman amman

*Bakmaz gözüün yaşına ** a canım*

Atladım bahçene girdim (amman amman amman)

Gül kopardım kokmıya

Gülü tikenden ayırdım ()

*Al yanaya ** takmaya, a canım*

Atladım bahçene girdim aman

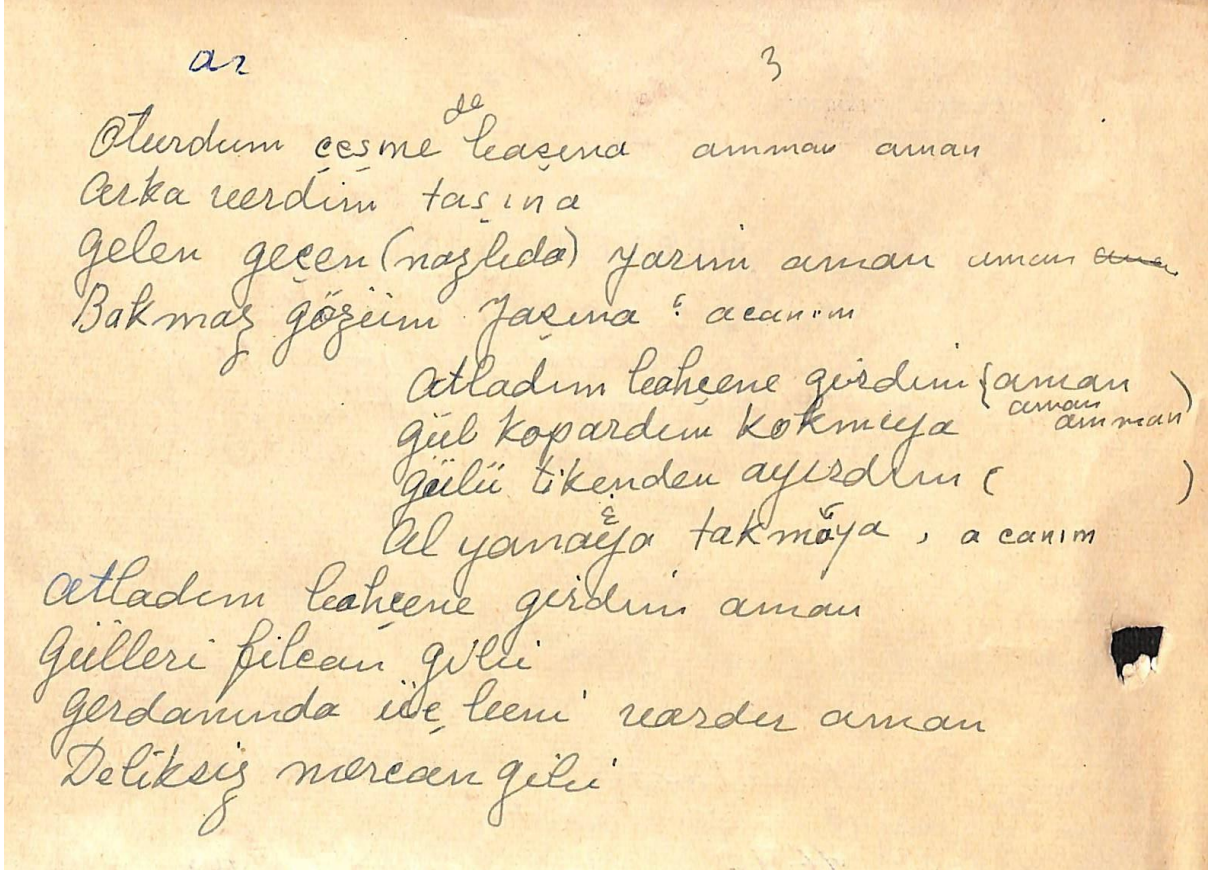
Gülleri filcan gibi

Gerdanında üç beni vardır aman

Deliksiz mercan gibi

* Eski harfli Türkçe sözcük, Görsel 1’de yer almaktadır.

** Eski harfli Türkçe sözcükler:

Görsel 2. Oturdum Çeşme Başına (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.4. Bugün Birtap

13.7.1951'de Üsküdar'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 5'te sergilenmektedir:

Tablo 5. Bugün Birtap Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eşref Çiftel (S), Cemal Söyler (S) ve Behice Çekener (tef)
Yaş/Doğum Tarihi	1306, 1330 ve (45)
Meslek	-, - ve tef
Memleketi	Şeker Serçe (16)/Üsküdar, - ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Buralarda eskilerden, - ve -

Eser adının yanına "Güveyi kapatırken" notu düşülmüştür.

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Bugün birtap (bitap) göynüm aman { *Hayallah*
Bitap gelin oldum aman { *Maşallah*
Bir hocalım? var
Hani şu kızın anası { *Gelinle güveyinin şerefine*
Elinde mumlar yanası (5) }

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.5. Karşılama

13.7.1951'de Üsküdar'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 6'da sergilenmektedir:

Tablo 6. Karşılama Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eşref Çiftel (S), Cemal Söyler (S) ve Behice Çekener (tef)
Yaş/Doğum Tarihi	1306, 1330 ve (45)
Meslek	-, - ve tef
Memleketi	Şeker Serçe (16)/Üsküdar, - ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Buralarda eskilerden, - ve -

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Yerden aldım keseri
Vuramadım enseri, vuramadım enseri
Bir babamın göynünü
||: *Yapamadı serseri* :||

B { *Aman Kürd Ali*
Canım Kürd Ali
Oynasana Kürd Ali (4)

Çarşıdaki elmalar
||: *Kaçı gidiyor kaçı* :||
Gönderdiğim mektuplar

B { ||: *Boşa gidiyor boşa* :||

Kürdalimin saçları
Pırıl pırıl parlıyor
Kürdaliyi görenler
Hungur hungur ağlıyor

B {

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.6. *Ben Bir Molla Şahinim*

13.7.1951’de Üsküdar’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 7’de sergilenmektedir:

Tablo 7. Karşılama Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eşref Çiftel (S), Cemal Söyler (S) ve Behice Çekener (tef)
Yaş/Doğum Tarihi	1306, 1330 ve (45)
Meslek	-, - ve tef
Memleketi	Şeker Serçe (16)/Üsküdar, - ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Buralarda eskilerden, - ve -

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ben bir molla şahin idim aman
Uçtum yuvadan aman amman
Gözünüze hor göründüm aman

Çıktım aradan
Kismetimi versin yaradan (dostlar), aman aman*
Ya kalmışım gurbet elde (aman

}
} *Cemal Söyler*

Bir soranım yok

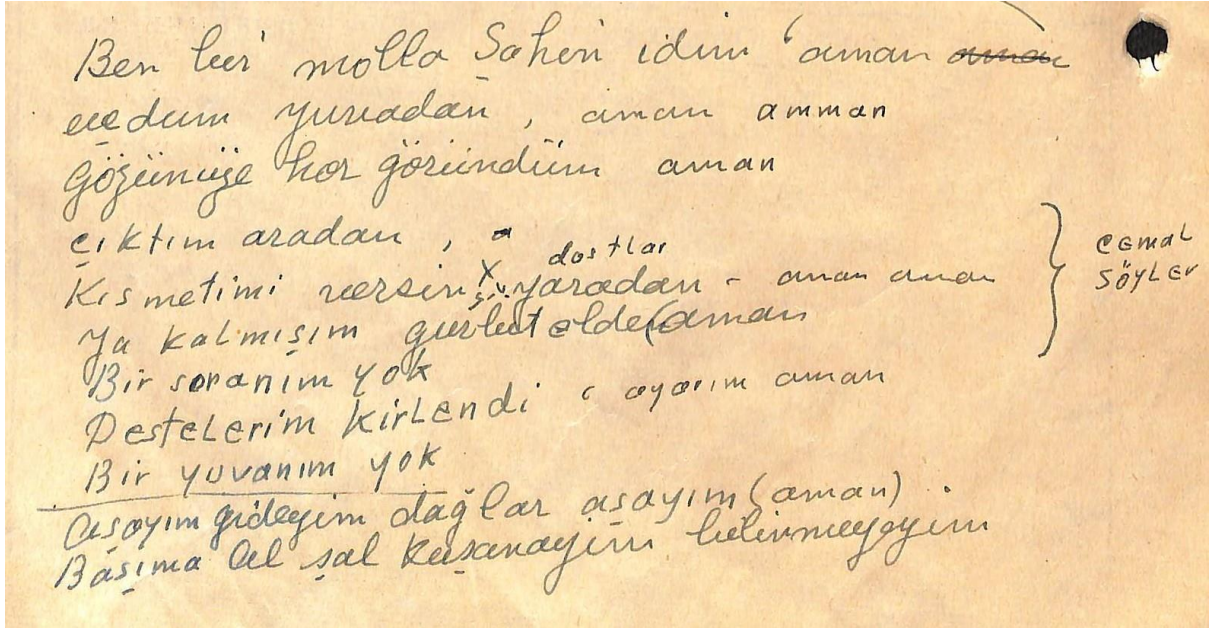
Destelerim kirlendi, ayarım aman

Bir yuvanım yok

Aşayım gideyim dağlar aşayım (aman)

Başıma al şal kuşanayım bilinmeyeyim

* Eski harfli Türkçe sözcük:

Görsel 3. Ben Bir Molla Şahinim (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.7. Anadolu Havası

16.7.1951'de Şile'den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 8'de sergilenmektedir:

Tablo 8. Anadolu Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İhsan Ulukaya (Ç)
Yaş/Doğum Tarihi	1317
Meslek	Klarnetçi
Memleketi	İstanbul/Şile/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eski klarnetçilerden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında söz bulunmamaktadır.

Düşünceler kısmında eserle ilgili “*Oyun havası, Anadol havası denilirmiş, Tek ve çift oynanırmış*” şeklinde ayrıntılar verilmiştir. Kayıt anındaki performansla ilgili “*Önce klarnetçi heyecanlandı sonraları normalleşti*” notuna rastlanmıştır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.8. Karşılama

16.7.1951’de Şile’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 9’da sergilenmektedir:

Tablo 9. Karşılama Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İhsan Ulukaya (Ç)
Yaş/Doğum Tarihi	1317
Meslek	Klarnetçi
Memleketi	İstanbul/Şile/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eski klarnetçilerden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında söz bulunmamaktadır. Eser adının yanında “*Malum, Zeybek süratli çalınıyor. Küçük varyasyonlar da yapılıyor*” açıklamaları yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.9. Gelini Hamamda Soyarken

16.7.1951’de derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 10’da sergilenmektedir:

Tablo 10. Gelini Hamamda Soyarken Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Adil Gündöndü (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Kunduracı
Memleketi	İstanbul/Şile/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Küçükken Şile düğünlerinde

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Yeşil başlı ördek olsam (ah-

*Su içmezdim gölünüzden (ah
Ah yalnız vah yalnız (ah-)
Yine mi kaldınız yalnız (*

Düşünceler kısmına “*Hatırladığı bu kadar. Hemen her temas ettiğimiz kimseler güfteleri unuttuklarını söylüyorlar*” notları düşülmüştür.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.10. Tepeler Tepeler

16.7.1951’de Tepeler Tepeler Şile’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 11’de sergilenmektedir:

Tablo 11. Tepeler Tepeler Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Süleyman Direk (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1328
Meslek	Rençber
Memleketi	İstanbul/Şile/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eskiden beri buralarda

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Tepeler tepeler yüksek tepeler (aman aman amanım amman)
Orda yağmur yağar (eşim) burda sepeler
Sandıkta paslandı elmas küpeler (aman aman amanım amman)
Orda yağmur yağar (eşim) burda sepeler*

Metnin altında “*Bu kadar hatırladı*”, “*Oyunu da varmış*” açıklamaları bulunmaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.11. Bir Giderde Beş

16.7.1951’de Şile’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 12’de sergilenmektedir:

Tablo 12. Bir Giderde Beş Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Süleyman Direk (S)
-----------------	--------------------

Yaş/Doğum Tarihi	1328
Meslek	Rençber
Memleketi	İstanbul/Şile/-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eskiden beri buralarda

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Alınmadı 2 { *Bir giderde beş ardıma bakarım*
Gözlerinden kanlı yaşlar dökerim

1 { *Annem benim sandıcağımı açmasın*
Açıp açıp dört yanına saçmasın
Kızım gelir (cek) diye yollarıma bakmasın

Metnin altına “*Bu kadar hatırladı*” notu düşülmüştür.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.12. Mani

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 13’te sergilenmektedir:

Tablo 13. Mani Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi memleketinde küçükken

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandolin öğrenmiştir. Saz da çalar*” şeklinde notlar yer almaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Bulgardağı çatal matal
Arasında aslan yatar (aman hey)

*Bir yiğide bir yar yeter
İk olunca hor görünür (aman hey)*

Düşünceler kısmında “*Yolma tarlasından veya kırdan çapadan dönerken kadınlar söylerlermiş*” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.13. Oyun Havası

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 14’te sergilenmektedir:

Tablo 14. Oyun Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi memleketinde küçükken

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandolin öğrenmiştir. Saz da çalar*” notları yer almaktadır.

Eser adının altında “*B1 Boş*” ifadesi bulunmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında söz veya açıklama yer almamaktadır.

3.14. Eser Adı Yok (İlk satır: *Gahve yemenden gelir*)

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 15’te sergilenmektedir:

Tablo 15. Eser Adı Yok (İlk satır: *Gahve yemenden gelir*) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi memleketinde küçükken

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandolin öğrenmiştir. Saz da çalar*” notları yer almaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Gahve yemenden gelir (aman aman)

Bülbül çimenden gelir (vay vayi ...

Ak topuk beyaz gerdan (aman aman)

Her gün hamamdan gelir (vay vayi...)

Gahvenin telveleri (aman aman)

Olmuşum yar delisi (gel gel “

Güzellerin içinde “ “

Sevilir cilveleri “ “

Kalaküllerin sürmeli “ “

Nere gider

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.15. Eşiraf*

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 16’da sergilenmektedir:

Tablo 16. Eşiraf Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi memleketinde küçükken

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandolin öğrenmiştir. Saz da çalar*” notları yer almaktadır. Eser adının yanında “*Eşref oğulları. Derebeylik zamanına ait bir parça olduğu rivayet edilmektedir*”, eser sonunda ise “*Kadın havası. Kadınlar söylermiş*” açıklamaları bulunmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Eşrefin hamaylı * boynunda*

Eşref Bey de anasının goynunda

Gevşek olur Yalovacın arkası

Yer(lere) gelsin Eşref beyin arkası*

Dar sokaktan kestirdiler önümü

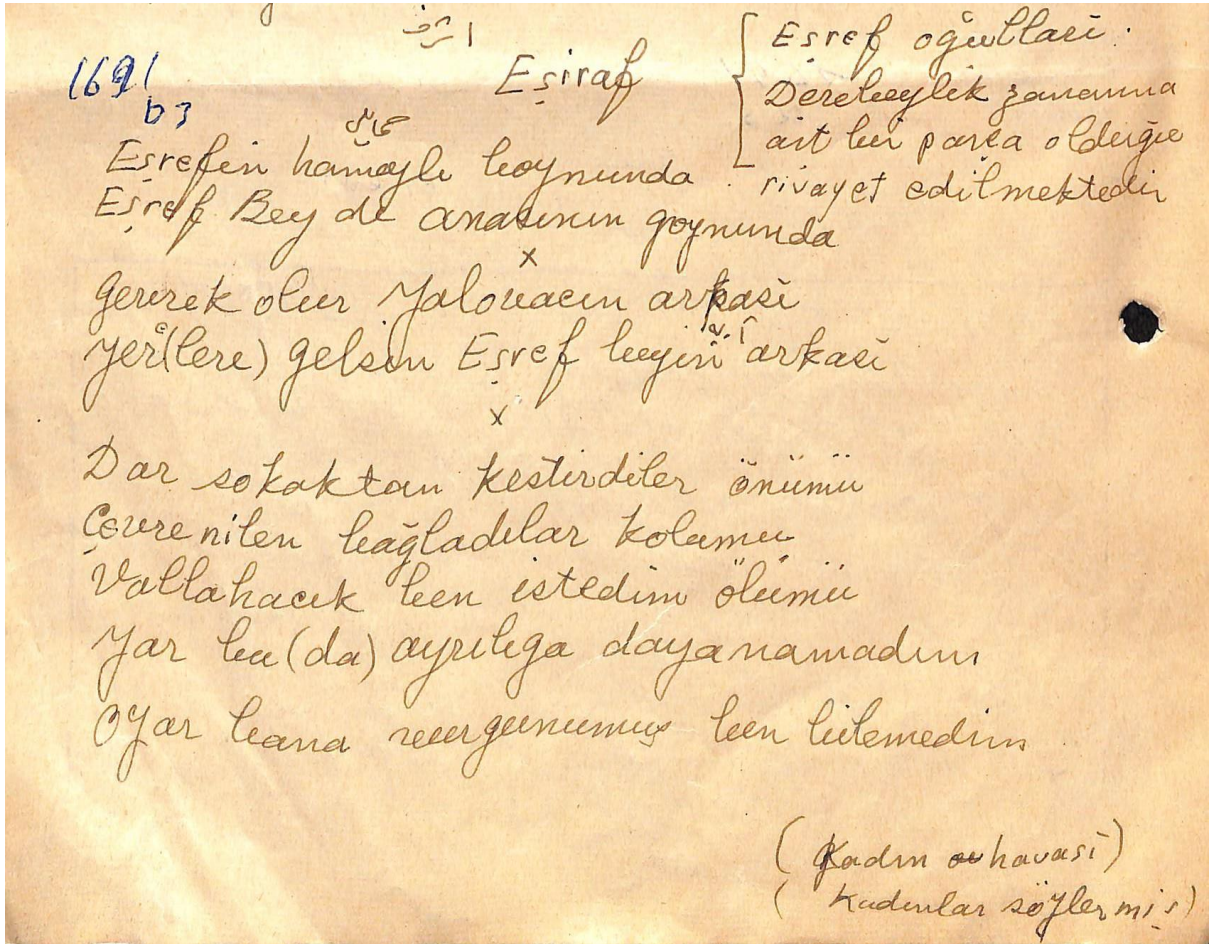
Çevrenilen bağladılar kolumu

Vallahacık ben istedim ölümü

Yar bu (da) ayrılığa dayanamadım

O yar bana vurgunumuş ben bilemedim

* Eski harfli Türkçe sözcükler:

Görsel 4. Eşiraf (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.16. Feslikân (Fesliğin)

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 17’de sergilenmektedir:

Tablo 17. Feslikân (Fesliġen) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Küçükken Doğanhisarda

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandoline vakıftır. Nota bilir. Saz da çalar*” notları yer almaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Feslikân ekdim yalıya (yalıya
Yaprağı döndü çalıya*

*Be varmam berber Aliye, Aliye
Varan dilber ah eyledi*

*Ah eyledi ah eyledi, eyledi
Ağam bana gül yolladı*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.17. Kayalar

23.7.1951’de Yalova’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 18’de sergilenmektedir:

Tablo 18. Kayalar Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdullah Ön (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1340
Meslek	Öğ
Memleketi	Konya/Akşehir/Doğanhisar

Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Küçükken Doğanhisarda
--------------------------------	-----------------------

Kaynak kişinin bilgileri arasında “*Mandoline vakıftır. Nota bilir. Saz da çalar*” notları yer almaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ayrı { *Kayalar, kayalar (amanın) merdim kayalar*
(aman aman) da kaşları keman da
Haykız dayanmam hey

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.18. Yalova'nın Denizi

23.7.1951'de Yalova'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 19'da sergilenmektedir:

Tablo 19. Yalova'nın Denizi Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Talebeler
Yaş/Doğum Tarihi	-
Meslek	-
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Yalovanın denizi

Süt mavidir benizi

Yalovanın kızları

Gösterin kendinizi

Duvar da elek midir?

Şu gelen melek midir?

Yalovanın kızları

Dondurma bebek midir?

*Gel çıkalım dağlara
Çiçekli yaylalara
Hanğimiz güzelmişiz?
Bakalım aynalara*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.19. Ayganoş (Taklidi Oyun Havası)

24.7.1951’de derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 20’de sergilenmektedir:

Tablo 20. Ayganoş (Taklidi Oyun Havası) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İst./Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Hey ayganoş ey ayganoş
Hamama gider Hayganoş
Başını yıkar Hayganoş
Hayganoşun nesi var
Koyunda memesi var
Tahta siler Hayganoş
Çamaşır yıkar Hayganoş
Yayık doğer Hayganoş
Yağ çıkarır Hayganoş
Çeketini bırakır Hayganoş
Başını tarar Hayganoş
Masaları kurar Hayganoş
Ah ne de güzel Hayganoş*

Düşünceler kısmına “Bahriye Dilekçe Mükerrer Üstün ses de eşlik ettiler” notu düşülmüştür.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.20. Ayganoşun Oyun Kısmı

24.7.1951’de derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 21’de sergilenmektedir:

Tablo 21. Ayganoşun Oyun Kısmı Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İst./Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında herhangi bir söz veya esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.21. Kürdün Kızı

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 22’de sergilenmektedir:

Tablo 22. Kürdün Kızı Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İstanbul/Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Kürdün kızı kürdün kızı

“ “ *un eliyor*

Kürdün kızı

Türkmen kızı hamur da açıyor (Türkmen kızı

“ “ “ *kesiyor*

“ “ *inek sağıyor*

“ “ *süt pişiriyor*

Düşünceler kısmında “Üç kişi okudu” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.22. Hamam Dönüşü

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 23’te sergilenmektedir:

Tablo 23. Hamam Dönüşü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İstanbul/Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Gelin oldum aman kalk selamet nazlı yarım

Bir yana sen bir de ben

Altımızda altın toprak, üstün yaprak

Ne de garip sen misin?

(Bir hocalım var, şerefi güzel düğüne

Halallah bey!

Bir hocalım var, gelinle damat şerefine

Gelin oldum gider oldum

Gelin oldum gelin oldum

Ey gaziler yol göründü ne de garip sen misin serime

Dağlar taşlar dayanamaz benim ahu yarım

Bir hocalım var ...

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.23. Kaşık Havası

24.7.1951'de Sulukule'den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 24'te sergilenmektedir:

Tablo 24. Kaşık Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İstanbul/Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Şu karşıdan sürü sürü kız gelir
Hepsi güzel hangisinden geçilir
Aşabilsen şu dağları dağları
Viran ettim bahçeleri bağları
a güzelim*

*Aşk gülünde ben bir günah işledim
Öptüm ben o yarı düşledim
Aşabilsem ...*

...

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.24. Heyamola

24.7.1951’de derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 25’te sergilenmektedir:

Tablo 25. Heyamola Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İst./Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Besmeyleyen başlayalım
Baştan saray taşlayalım
Bu yıl burda kışlayalım
Besmeyleyen çıktım yola
Heyamo heyamo
Selam verdim sağa sola
Düğünün mübarek ola
Ah heyamola şu damadın şerefine

Yeni açıldı çarşılar
Turfanda çıktı turşular
Çorbanın üstü belli
Şimdi kızlar terelelli

Şu Bursanın kestanesi
Okka çeker beş tanesi
Sulu Kulede semtimiz
Güzel çalar her birimiz*

Düşünceler kısmında “Sabaha karşı düğünde söylenirmiş” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.25. Ya Aley

24.7.1951’de derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 26’da sergilenmektedir:

Tablo 26. Ya Aley Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Huriye Şenses (S)
Yaş/Doğum Tarihi	35
Meslek	İst./Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ya aley

Yandı aley

Bu kimin aleyi

Düğün sahibinin aleyi

Gelin güzel

Damat güzel

Zerdesi bal

Pilavı bal

Yağlı pilav

Tatlı zerde

Birası bal

Rakısı bak

...

...

Bir hacalim var

Düğün sahibinin şerefine

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.26. Öksüz Çoban

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 27’de sergilenmektedir:

Tablo 27. Öksüz Çoban Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ümmügül Özbingül (S)
Yaş/Doğum Tarihi	50
Meslek	İstanbul/Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Öksüz çoban hem yalnız

Sabahtan beri

Beyhude ben gezerim

Ben bu yerleri

Çoban kızı ben sevdim seni

Annen baban nerde ise isterim seni

Anadan öksüz babadan yetim

Küçücükten kimsesizim yetimim yetim

Bir çoban kızı gördüm su kenarında

Bir kızın ...

...

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.27. Bozacı

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 28’de sergilenmektedir:

Tablo 28. Bozacı Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ümmügül Özbingül (S)
Yaş/Doğum Tarihi	50

Meslek	İstanbul/Fatih/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ah Darıdan boza yaparım

Sokaklarda ben satarım

Satıp satıp tukenince

Odamda ben keyf çatarım

ah { *Ekşide var tatlıda var*
İstersen tarçında var

Boyacılıktır zanatım

Boza satmaktır merakım

Müşterilerim çoğaldı

Güğümde bozam kalmadı

{

Metnin altında “*Bu havaya eskiden güğümlerle oynarlarmış*” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.28. *Tamburam Yedi Telden*

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 29’da sergilenmektedir:

Tablo 29. Tamburam Yedi Telden Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ümmü Gül Özbıngül (S)
Yaş/Doğum Tarihi	50
Meslek	İstanbul/-/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Tamburam yedi telden
Ne tez osandın benden
Osandığımı bileydim
Düşünürdüm evvelden*

*Sen orada tın tınnı tın tınnı
Ben burada “ “ “
Bu sözüme (lafıma) kızdın mı kızdın mı?*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.29. Falcı

24.7.1951’de Sulukule’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 30’da sergilenmektedir:

Tablo 30. Falcı Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ümmü Gül Özbingül (S)
Yaş/Doğum Tarihi	50
Meslek	İstanbul/-/Sulukule
Memleketi	-
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Koluna sepet takar
Sokak sokak fal bakar
Güzel olayım diye (yallah)
Başına çiçek takar*

*Benim kocam zurnacı
Senininki süpürgeci*

Hadi ordan saçaklı

*Sen * kızı*

Kocam seni beğenmez

Asla sözüne kanmaz

Kocama göz mü koydun

Tu.. seni gidi utanmaz

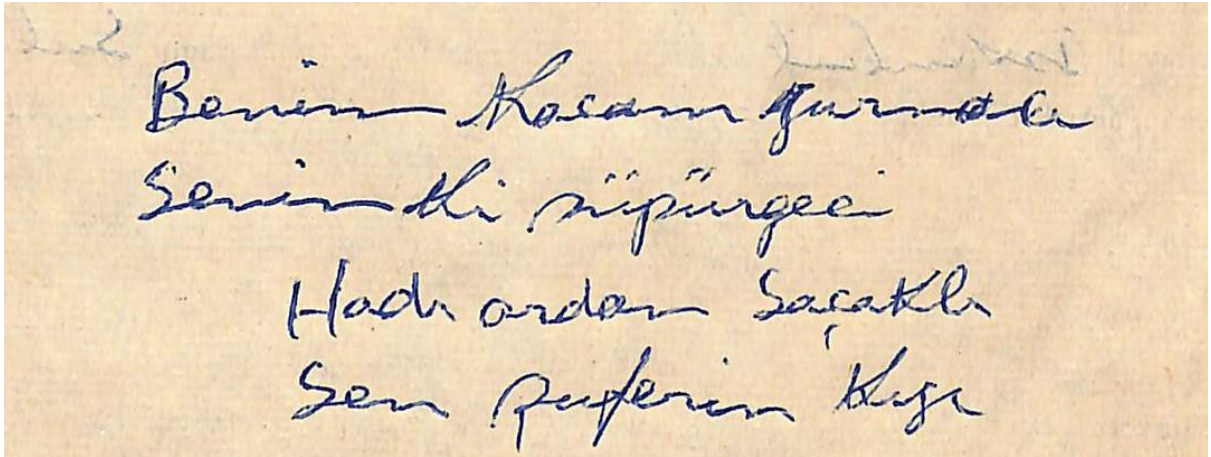
Ah benim kocam suludur

Karı süngü koludur

Habezanlıktan ne haber

Bende mangiz doludur

* Okunamayan sözcük:

Görsel 5. Falcı (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.30. Kına Havası

24.7.1951'de Sulukule'den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 31'de sergilenmektedir:

Tablo 31. Kına Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ümmügül Özbingül (S) ve Birsen Tavukcu (Ç, Zil)
Yaş/Doğum Tarihi	50 ve 17

Meslek	İst./Fatih/Sulukule ve -
Memleketi	- ve -
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	- ve -

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Kına yakmış eline
Nazar değmesin geline
Bakın şu ince beline
Nazar değmesin geline
Çengi köçek yallah desin
Hoş yaratmış allah desin
Görenler maşallah desin
Nazar değmesin geline*

*Yürü hakkın nuru gibi
Yuvadaki kumru gibi
On beşinde yavru gibi
Nazar değmesin geline*

Düşünceler kısmında “*Geline kına konulurken*” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.31. Eserin Adı Yok

24.7.1951’de Sulukule-Fatma Sultan (eski adı Neslişah mahallesi)’dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 32’de sergilenmektedir:

Tablo 32. Eserin Adı Yok Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Nuri Gültek (Çifte n çalan) ve Sami Kokça (Zurna)
Yaş/Doğum Tarihi	1327 ve 1320
Meslek	- ve Zurnacı
Memleketi	- ve İstanbul/Fatih/Şehiremini

Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	- ve Zurnacı Emin üstadıymış (Meşhur zurnacı İbo Sami'nin babasını yetiştirmiş o da zurnacı Emin'i)
--------------------------------	---

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında eser adları listelenmiştir:

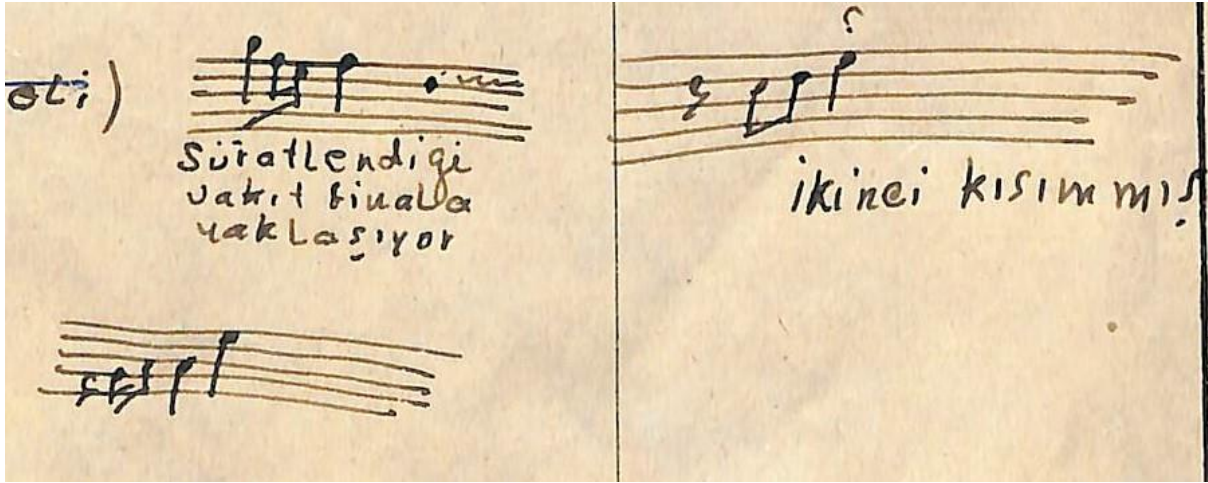
1695 b1: Gelin Getirme Havası

1695 b2: (İstanbul) Güreş Havası

1696 a1: Güreş Havası (Rumeli)

1696 a2: Koşu Havası

* Eserlere ilişkin üç ayrı nota motifi ve “Süratlendiği vakit finale yaklaşıyor”, “İkinci kısım mıs” şeklinde iki küçük not yer almaktadır:

Görsel 6. Nota Motifleri (Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, eserlere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.32. Koşma (Deruni Ahmetten)

25.7.1951'de Beyoğlu'ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 33'te sergilenmektedir:

Tablo 33. Koşma (Deruni Ahmetten) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ahmet Cevat Yazgan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Hammal Kâtibi
Memleketi	İstanbul

Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-
--------------------------------	---

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ah!

Ben senden vazgeçtim Cemali afet

*Bana şamdan * cevri naz etme (of)*

Var git agyar ile eyle mohabbet

Şad et gönüllerin kırıp incitme, Hey leylim leylim

Seni gidi zalim bi vefa seni

Ateşi aşkınla çok yaktın beni

Ne çare aldatıp sevmişler seni

Bana ettiklerin herkese etme hey yavrum yavrum

Deruni bulmuştur bir yarı sadık

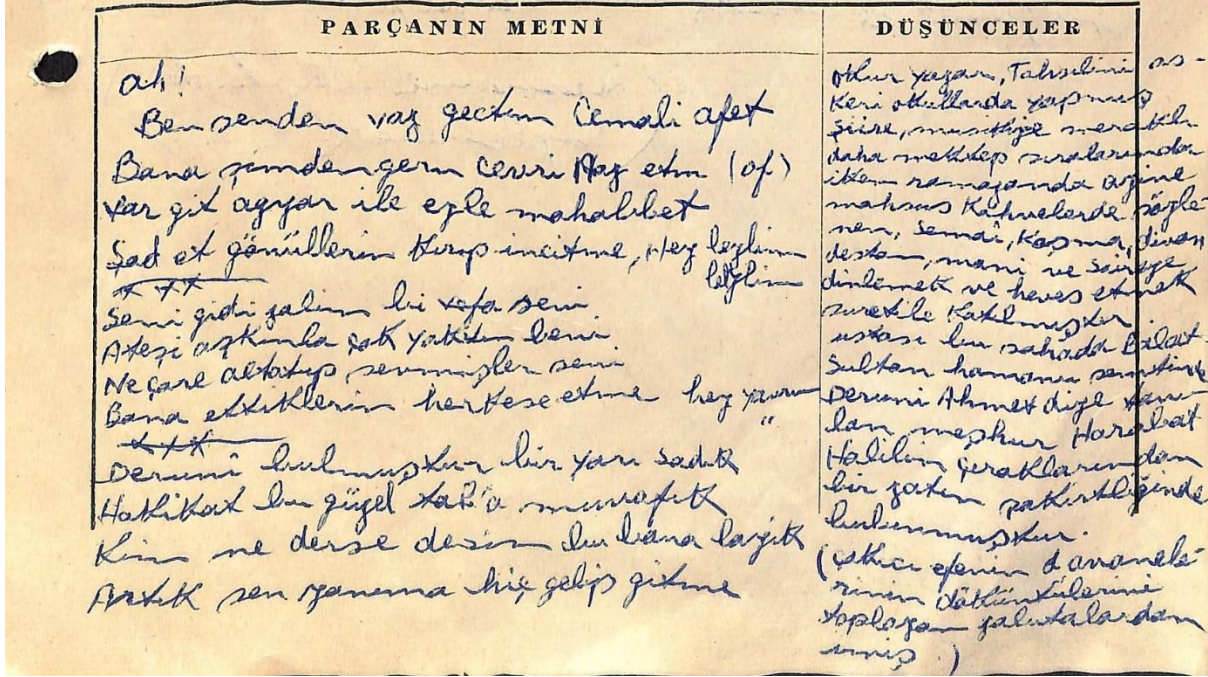
Hakikat bu güzel tabâ muvafık

Kim ne derse desin bu bana layık

Artık sen yanıma hiç gelip gitme

Düşünceler kısmında şu açıklama yer almaktadır: “Okur yazar, tahsilini askeri okullarda yapmış şiire, musikiye meraklı daha mektep sıralarında iken ramazanda * mahsus kahvelerde söylenen, semai, koşma, divan, destan, mani ve saireye dinlemek ve heves etmek suretle katılmıştır. Ustası bu sahada Balat Sultan hamamı semtinde Deruni Ahmet diye tanınan meşhur Harabat Halilin çıraklarından bir zatın * bulunmuştur. (Çakıcı efenin * döküntülerini toplayan zabitalardan imiş.)”.

* Okunamayan sözcükler:

Görsel 7. Koşma (Deruni Ahmetten) (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.33. Bir Semai

25.7.1951'de Beyoğlu'ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 34'te sergilenmektedir:

Tablo 34. Bir Semai Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ahmet Cevat Yazgan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Hammal Kâtibi
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Arka sayfada eserin adı “Semai (Cemâl Babadan)” olarak yazılmıştır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Efendim yoktur emsalin bulunmaz bir güzelsin sen

Nedir maksudun ey canım beni böyle üzersin
* hem * gezersin sen
Seni ben sevmişim candan velâkin bi habersin sen

B { Durursam * selâm vermez geçersin sen
Görünce bendeni yavrumsu neden çeşmin süzersin sen yavrumsu

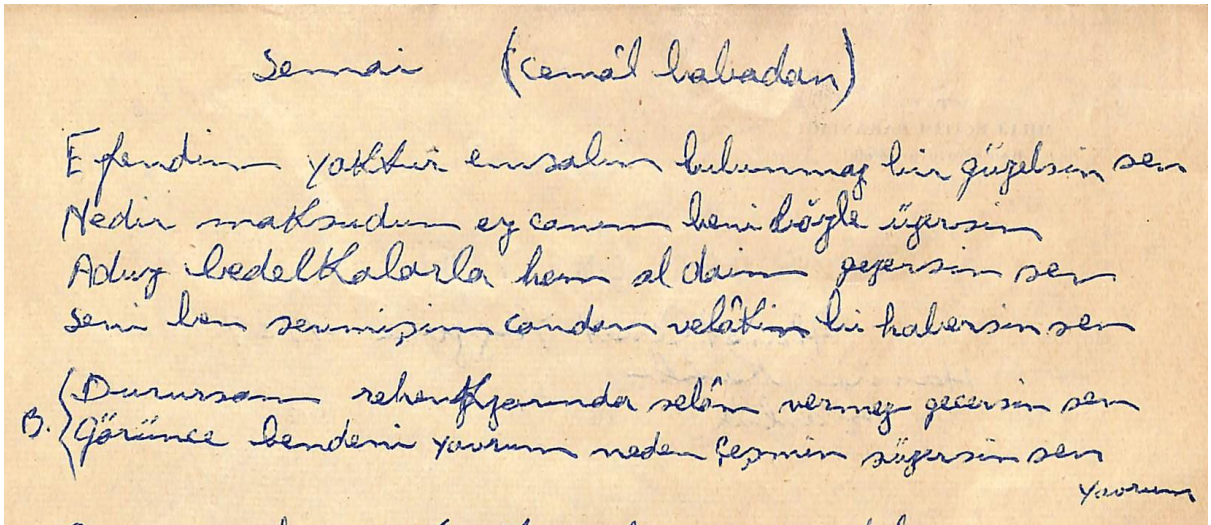
Aramızda husumet yok neylersin ey şehibanım
Aziz başım içim olsun yıkma gel kalb-i-viranım
Kuzum söylesene ömrüm mürüvet eyle sultanım
Düşündüm hatıra gelmez neden küsmüş benim canım

B {

Gidüp ağyara yar oldum benim halim harap oldu
Güzellen bade nuş etmek bana artık yasak oldu
Seninle içtiğim meyler beyim marî fîrak oldu
Şu günlerde senin tavrın bana gayet merak oldu

Sözlerin altında “Araname başta da söylenecek” notu yer almaktadır.

Okunamayan sözcükler:

Görsel 8. Bir Semai (Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.34. *Bir Divan (Deruni Ahmetten)*

25.7.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 35’te sergilenmektedir:

Tablo 35. Bir Divan (Deruni Ahmetten) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ahmet Cevat Yazgan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Hammal Kâtibi
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eserin adının yanında “*Balkan harbinde ölmüş*” notu bulunmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Of, of!

Şemi hüsnün narına pervaneyim ben sen nesin

Narı zülfün bendine divaneyim ben “ “

Cemi aşkı evvela piri mugandan nuş edüip

Desti sakiden karar mestaneyim ben sen nesin

Bir canım var ta ezelden vad edüp kıldım feda

Yadıma sabit kalan merdaneyim ben sen nesin

Hüsnüne meftun olan eftedegânım sed hezar

Uğruna candan geçen bir taneyim ben sen nesin

Bi vefa beyhude zar etme figan ve ahuma

Bahri aşkta şair dürdaneyim ben sen nesin

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.35. *Mani (Gidayi Babadan)*

25.7.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 36’da sergilenmektedir:

Tablo 36. Mani (Gidayi Babadan) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ahmet Cevat Yazgan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Hammal Kâtibi
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eserin adının yanında “*Balkan harbinde ölmüş*” notu bulunmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Amman amman

Gözetle

Suni hakka dikkat eyle yapışıkını göz etle

Al göz ile hakikat rahını gel gözetle

Bülbüldemi

Görünce gonca neşi

Etmezmi bülbül demi

Kimse bilmez kabahat

Gülde mi bülbüldemi

Kadı Köye

Dost düşman her ne ise

Geldik biz Kadı Köye

Müfti var iken orada

Ne yapar Kadı Köye

Eserin altında şu açıklama yer almaktadır:

“Köçtü kervan buradan zannmca in divana

Şu maninin peşinden bağlayıver divana

Balatlı Etem böyle söylemiş”.

Sözlerin yanına “*Mani tek olarak söylenmez, koşma veya divandan sonra söylenirmiş*” notu düşülmüştür.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.36. *Bir Gezinti*

25.7.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 37’de sergilenmektedir:

Tablo 37. Bir Gezinti Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ahmet Cevat Yazgan (S/Çığırta)
Yaş/Doğum Tarihi	1309
Meslek	Hammal Kâtibi
Memleketi	İst.
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eserin plak bilgilerine “*b2 boş*” notu düşülmüştür.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında söz bulunmamaktadır.

Düşünceler kısmında şu açıklama yer almaktadır: “*İstanbul çalgılı kahvelerinde okunan en çok parçalar: Semai-Divan-Koşma ve manidir. Bilhassa iki şair arasında tartışmalarda mani başta gelir. Atışmalar ve tartışmalar mani ile yapılır. Her çalgılı kahvede şairler arasında aranmak ve hâl edilmek üzere bir de muamma tertip edilir. Muammanın asılı bulunduğu yerde ayrıca bir çıkı içerisinde, onu hal eden zanatkâra verilecek hediye de vardır. Bu bir miktar paradır. Yalnız çalgıcıların yerleri bir az yüksektedir ve süslenmiştir. (Renkli kâatlar ve yeni dünya tabir edilen yuvarlaklarla)”*.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.37. *Tuna Türküsü*

27.7.1951’de Sarıyer’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 38’de sergilenmektedir:

Tablo 38. Tuna Türküsü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hasan Akınan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1307

Meslek	Emekli Öğretmen
Memleketi	Üsküp/Köprülü
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eski adamlardan

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Yedi kerre ben Tunayı boyladım
El sözüyle yara selâm yolladım
Yolum düştü ben vatana uğradım*

*Senin için ben ölürüm kailim
On bir ayda bir selâma mailim*

*On bir aydır kıratımı beslerim
Beslerim de sefer sesi seslerim
Hem gazilik hem şehitlik isterim*

{

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.38. Budin Türküsü

27.7.1951’de Sarıyer’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 39’da sergilenmektedir:

Tablo 39. Budin Türküsü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hasan Akınan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1307
Meslek	Emekli Öğretmen
Memleketi	Üsküp/Köprülü
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eski adamlardan

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Sabah namazında doğdu bir yıldız
Deftere yazıldı on iki bin kız
Aman padişahım gitti ırzımız*

*Duy padişahım bizi elden alsın
Din islâmda gayret çoktur bilesin*

*Üç kız idik bir dereye tuttular
Saçımızda bilekçeler yaptılar
Esir deyu şol kafire kattılar*

{ ...
... }

*Sabah olur kilisesine götürür
Türlü türlü putlarını öptürür
Akşam olur karşısına çıkarır*

{ ...
... }

*Sabah namazında endik varuşa
Ne mutlular olsun sağ olan başa
Yaşa binler yaşa genç Ali paşa*

{ ...
... }

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.39. Genç Osman

27.7.1951’de Sarıyer’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 40’ta sergilenmektedir:

Tablo 40. Genç Osman Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hasan Akınan (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1307
Meslek	Emekli Öğretmen
Memleketi	Üsküp/Köprülü
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eskilerden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Yaptırdık yaptırdık yüksek kuleler
Üstümüzden geçer keskin gülleler
Altımızda yatır nazlı kelleler*

*Şehitlere serdar gitti Genç Osman
Kelle koltuğunda göçti Genç Osman*

*Sabah namazında çıktık biz yola
Düşmanlar dizilmiş sağ ile sola
Kargi işlemedi Hazreti pala*

{
...
...}

*Döğüşe döğüşe indik bir düze
Şınladı kılıçtan kan çıktı dize
Urun gazilerim nam olsun size*

{

*İbrail görünmez tozdan dumandan
Allah ayırmasın dinden imandan
Şehitler mezarı görünmez kandan*

{ ...
...

*Boğdan dedikleri bir kara yaka
Susadı genç Osman su getir saka
Bizler duacıyız Hazreti Hakka*

{ ...
...

Düşünceler kısmında “1030’daki¹⁵ Hotin¹⁶ seferindeki Genç Osman olmak ihtimali varmış” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.40. Bir Yunus İlahisi

28.7.1951’de Eyüp’ten derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 41’de sergilenmektedir:

Tablo 41. Bir Yunus İlahisi Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Eyübi Rüştü Öztekin (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1292
Meslek	Evkaftan Emekli
Memleketi	İstanbul/Eyüp
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	*

¹⁵ Hicri Takvim 1030=Miladi Takvim 1620/1621

¹⁶ Hotin, XIV. yüzyılın ortalarında Kuzey Moldova’da Dinyester Dniester Nehri kıyısına inşa edilmiş olan kaledir. Osmanlı Devleti tarihinde sıklıkla adı geçmektedir (<https://islamansiklopedisi.org.tr/hotin>).

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Benim adım derdli dolap
Suyum akar yalap, yalap
Böyle emreylemiş çolap
Anın için ben ağlarım
Derdim vardır inilerim
Beni bir dağda buldular
Kolum kanadım kırdılar
Dolaba lâyük gördüler
Anın için ben ağlarım
Derdim vardır inilerim
Suphan allah
Sultan allah
Her derdlere
Derman allah*

Eserin alındığı yerin yanında bulunan “Kendi evlerinde” notunda kaydın yapıldığı yerin kastedildiği düşünülmektedir.

* Okunamayan sözcükler:

Söyliyenin adı ve yaşı : *Eyüp 1292*
Mesleği : *Emekçi*
Memleketi : vilâyeti *İstanbul* kazası *Eyüp* köyü
Kimden, ne zaman, nerede öğrendiği : *Amirahmet Seyyid oğulları*
Çalının adı ve yaşı : *Arkasıncı pestekisi hane berdas*

Görsel 9. Bir Yunus İlahisi (Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.41. Nohudunu Yedin Mi? (Domanıç Türkisi)

28.7.1951’de Eyüp’ten derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 42’de sergilenmektedir:

Tablo 42. Nohudunu Yedin Mi? (Domaniç Türkisi) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hamdi Sümer (S/Ç)
Yaş/Doğum Tarihi	1324
Meslek	-
Memleketi	Bozüyük
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Domaniç’ta bir yerliden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Nohuduğu yediğmi
Derdiği ellere dediğmi
Derdiği ellere demadın
Boynuğu urgana vediğmi
Aman dağlar canım dağlar
Öldürecek sızdıracak biz gaharlar*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.42. Tabancam Atılmıyor

Eserin alındığı yer belirtilmemiş olup kaynak kişi bilgileri Tablo 43’te sergilenmektedir:

Tablo 43. Tabancam Atılmıyor Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hamdi Sümer (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1324
Meslek	Bankacı (Eski Öğretmen)
Memleketi	Bilecik/Bozüyük
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Bozüyük’te Ali Mehmet Sarı’dan (Domaniç)tan

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Tabancam atılmıyor

*Bahalı satılmıyor
Geceler ayaz olmuş
Yalığz yatılmıyor*

*İlaman ilmanı buz gibi
Genç dulları sarmuş kız gibi*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.43. *Düğün Havası*

Eserin alındığı yer belirtilmemiş olup kaynak kişi bilgileri Tablo 44’te sergilenmektedir:

Tablo 44. Düğün Havası Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Hamdi Sümer (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1324
Meslek	Bankacı (Eski Öğretmen)
Memleketi	Bilecik/Bozüyük
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Bozüyük’te Ali Mehmet Sarı’dan (Domaniç)tan

Eserin metninde başlık olarak “*Bozüyük düğün oyun havası*” yazmaktadır.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Buzlu da dereden geçtinmi
Guzuyada yonca biçtinmi
Yolladım entarimi
Ağada örmek biçtin mi*

*Hadı yarım (üzüm olsun²)
Düğünümüz (güzün olsun²)
Hadı yarım (ilemanmı²)
Yar ölürse (Bulamanmı²)*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.44. Mahmudun Türküsü

31.7.1951'de Yalova'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 45'te sergilenmektedir:

Tablo 45. Mahmudun Türküsü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdülvahhap Avardağ (Ç, Kumuz)
Yaş/Doğum Tarihi	40
Meslek	Marangoz
Memleketi	Timurhanşura/Unukulu/Aşıta
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Aşık Omer'den

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında eserin sözleri yerine "B2_İzrail havası (Oyun). İzrail bir adam adı. Oyun kadın ve erkek olarak iki kişi", "B3_Aşık Omer, oyun h." notları bulunmaktadır.

Eserin düşünceler kısmında ise şu açıklamalar yer almaktadır: "Mahmut ölmüş. Dağstanda çalış meşhurmüş, bu türkiyü o yapmış. Sevgi üzerine imiş. Söyleyen Şafi imiş".

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.45. Anthalan (Oyun H.)

31.7.1951'de Yalova'dan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 46'da sergilenmektedir:

Tablo 46. Anthalan (Oyun H.) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Abdülvahhap Avardağ (Ç, Kumuz)
Yaş/Doğum Tarihi	40
Meslek	Marangoz
Memleketi	Timurhanşura/Unukulu/Aşıta
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Aşık Omer'den

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında söz yer almamaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.46. Istavruzda Havuz

1.8.1951’de Şehzadebaşı’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 47’de sergilenmektedir:

Tablo 47. Istavruzda Havuz Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Mürüvet Gazi (S)
Yaş/Doğum Tarihi	65
Meslek	Ev Kadını
Memleketi	Bursa/Soğukpınar/Bağlı
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Çocukluğunda Hünkâr suyunda duymuş (Sarıyer)

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Istavruzda havuz
Etrafı yıldız
Önümüzde birlik şişe
Mezesiz karpuz*

*Elinde desti
Yuvarlandı düştü
Kasım paşa puştu
Peşime düştü*

Düşünceler kısmında “*I. Havuzu İstanbulda Beylerbeyindedir*” notu yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.47. Küçücekten

1.8.1951’de Şehzadebaşı’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 48’de sergilenmektedir:

Tablo 48. Küçücekten Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Mürüvet Gazi (S)
Yaş/Doğum Tarihi	65
Meslek	Ev Kadını

Memleketi	Bursa/Soğukpınar/Bağlı
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Çocukluğunda Hünkâr suyunda duymuş (Sarıyer)

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Kücücekten bir yar sevdim amanın dostlar pek çok sevdim
Annem beni vermem deyir...*

*Varacağım anneciğim varacağım ben
A cici bici yarimi saracağım ben
A cici bici yarımaya varacağım ben*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.48. Anne Ben Hastayım

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 49’da sergilenmektedir:

Tablo 49. Anne Ben Hastayım Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Anne ben hastayım marul isterim
Haftalar başında düğün isterim
{ Anne ben vuruldum ona yanarım
Tekirdağlı Cemil beyden imdat umarım*

*Alçacık duvardan atlayamadım
Silâhlarım düştü toplayamadım*

{

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.49. *Hamam Kapısı*

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 50’de sergilenmektedir:

Tablo 50. Hamam Kapısı Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Eser derleme fişinin arka sayfasında “2” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Hamam kapusu vuruldu

İçerde (İçeriye) meclis kuruldu (Ayol)

Hamamcı hanımı sorarsan

Külhancıya vuruldu ayol

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.50. *Şinanay*

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 51’de sergilenmektedir:

Tablo 51. Şinanay Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886

Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Eser derleme fişinin arka sayfasında “3” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Aman şinanay şinanay şinanay

Aman “ “

Hop hop “ “

Aman aman “ “

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.51. Ya Rumeli

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 52’de sergilenmektedir:

Tablo 52. Ya Rumeli Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Eser derleme fişinin arka sayfasında “4” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Yarumeli yarumeli yarumeli aman

Vay vay aman

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.52. Evlerinin Önü

3.8.1951'de Beyoğlu'ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 53'te sergilenmektedir:

Tablo 53. Evlerinin Önü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Eser derleme fişinin arka sayfasında “5” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Evlerinin önü mersin

Mevlam seni bana versin

Geç kalmasın akşam gelsin

Şillifim millifim dudu dillerin

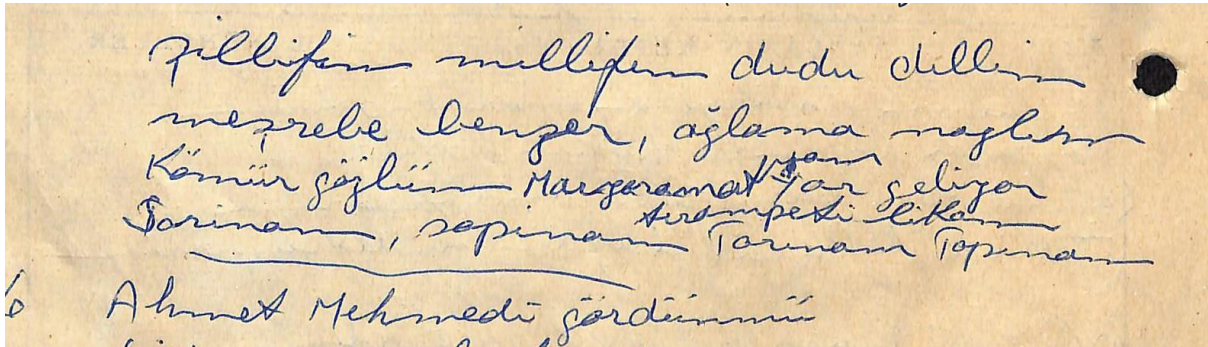
Meşrebe benzer, ağlama nazlım

*Kömür gözlüm * yar geliyor*

*

Sarinam, sapınam tarınam tapınam

* Okunamayan sözcükler:

Görsel 10. Evlerinin Önü (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.53. Ahmet Memedi

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 54’te sergilenmektedir:

Tablo 54. Ahmet Memedi Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir (Emekli Öğretmen)
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Gençliğinde eskilerden

Eser derleme fişinin arka sayfasında “6” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ahmet Mehmedi gördünmü
Şikastaki elakanda
Tamelim canaki
Minda valis pirya

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.54. Ayak Asmak=Muamma (Ahterik)

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 55’te sergilenmektedir:

Tablo 55. Ayak Asmak=Muamma (Ahterik) Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Ercüment Ekrem Talu (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1886
Meslek	Muharrir
Memleketi	İst.
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Eskilerden

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Adam aman ahterik

Adam aman aman

Yüz kadar adam aman

Aman aman ahterik

Bir dilbere gönül verdik

Gece gündüz ah derik

Biz eskiden bakkaldık

Şimdik ise ahterik

Düşünceler kısmında “*Semai kahvelerinde asılmış bir muammadır. Vaktiyle semai kahvelerinde zurna ve saz bulunur. Klarnet daha sonraları başladı*” açıklamaları yer almaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.55. Arpa Ektim

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 56’da sergilenmektedir:

Tablo 56. Arpa Ektim Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

1-Arpa ektim - darı çıktı

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.56. *Anne Ben Hastayım*

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 57’de sergilenmektedir:

Tablo 57. Anne Ben Hastayım Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eser derleme fişinin arka sayfasında “2” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Anne ben hastayım marul isterim

Haftanın başına düğün isterim

Anne ben vuruldum ona yanarım

Tekirdağlı Cemil beyden imdat umarım

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.57. *Hamam Kapısı Vuruldu*

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 58’de sergilenmektedir:

Tablo 58. Hamam Kapısı Vuruldu Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eser derleme fişinin arka sayfasında “3” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Hamam kapusu vuruldu
İçin de meclis kuruldu ayol
Doldur Fetimem ben içeyim
O nazik eller yoruldu ayol*

*Ayol ayol al beni
Al da sinene sar beni ayol*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.58. Efe ile Rıza Kol Kola Gezer

3.8.1951’de Beyoğlu’ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 59’da sergilenmektedir:

Tablo 59. Efe ile Rıza Kol Kola Gezer Kaynak Kişi Künyesi

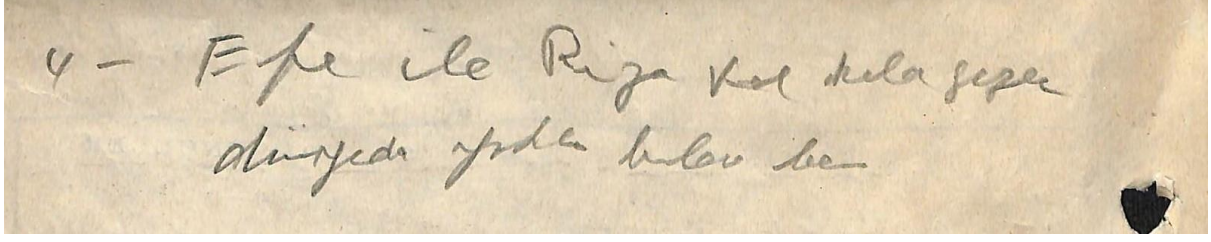
Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eser derleme fişinin arka sayfasında “4” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Efe ile Rıza kol kola gezer
Dünyada yada **

Okunamayan sözcük:

Görsel 11. Efe ile Rıza Kol Kola Gezer (Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.59. *Kara Deniz Coştuda Derler Coşmamış*

3.8.1951'de Beyoğlu'ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 60'ta sergilenmektedir:

Tablo 60. Kara Deniz Coştuda Derler Coşmamış Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

Eser derleme fişinin arka sayfasında "5" olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, "Parçanın Metni" başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

*Karadeniz coştuda derler çeşmam
Ali benden de geçti derler de geçmem
Zaptiye halimden anlamazmısın?
Bu gece yanımda da yar olmazmısın?*

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

3.60. *Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu*

3.8.1951'de Beyoğlu'ndan derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 61'de sergilenmektedir:

Tablo 61. Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	Kevser Alas (S)
Yaş/Doğum Tarihi	1871
Meslek	-
Memleketi	İstanbul
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	-

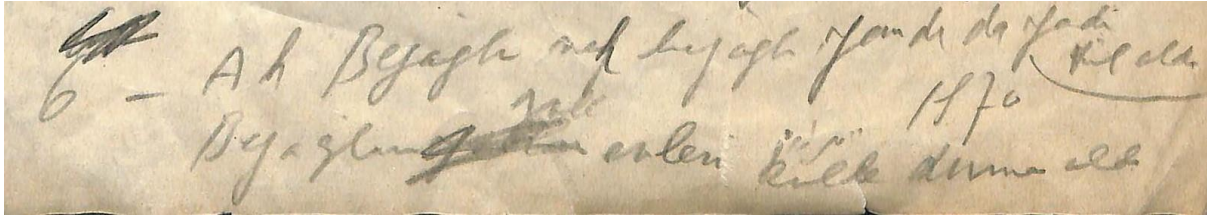
Eser derleme fişinin arka sayfasında “6” olarak gösterilmiştir.

Derleme fişinde, “Parçanın Metni” başlığı altında şu sözlere yer verilmiştir:

Ah Beyoğlu vah Beyoğlu yandı da yandı kül oldu

*Beyoğlu * evleri külle * duman oldu*

Eski harfli Türkçe ve okunamayan sözcükler:

Görsel 12. Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu (Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası)

Eser metninin içinde yer alan “1870” notu ile 1870’te gerçekleşen Beyoğlu yangının kastedildiği anlaşılmaktadır.

Derleme fişinde, esere ilişkin başka bir açıklama bulunmamaktadır.

4. SONUÇ

İstanbul-1957 1951 dosyasında 29 adet derleme fişi ve bu fişlere kaydedilmiş toplam 60 adet eser bilgisi yer almaktadır. Dosyanın başında yer alan el yazısı eser listesinde ise 29 adet eser görülmektedir. Derleme fişleri incelendiğinde, birden fazla eser bilgisinin yer aldığı fişler el yazısı listeye geçirilirken, sadece ilk sıradaki eser adının yazıldığı saptanmıştır.

Eser metinlerinde; Yunus Emre İlahisi, 1870 Beyoğlu Yangını, Hotin Seferi gibi konulara rastlanmıştır. Söz yazımında yerel söyleyiş tarzının korunmaya çalışılması dikkat çekicidir.

Eser sözlerinin duyulduğu şekilde yazılması nedeniyle derleme fişleri ile el yazısı liste arasında bazı yazım farklılıklarının ortaya çıktığı görülmüştür. Derleme esnasında anlaşılamayan eser sözleri, derleyen kişi tarafından tire ve nokta işaretleriyle gösterilmiş, çalışmaya aynı şekilde aktarılmıştır.

Derleme fişlerinde eser ve başlık tekrarlarına da rastlanmaktadır. *Anne Ben Hastayım ve Hamam Kapısı (Vuruldu)* başlıklı eserler farklı kaynaklar tarafından iki defa, çok az farklılıklarla seslendirilmiştir. Dosyada yer alan *Mani* başlıklı iki eser ise birbirinden tamamen bağımsız sözlere sahiptir.

Eserlerin altı tanesinde birden fazla çalan/söyleyen bilgisi yer almaktadır. Bir derleme fişinde kaynak kişi isimleri kısmında yalnızca talebeler notu bulunmaktadır. Diğer bir derleme fişinde ise eser adı belirtilmemiş olup, bazı plak/yer numaraları ve eser adları (*1695 b1: Gelin Getirme Havası, 1695 b2: (İstanbul) Güreş Havası, 1696 a1: Güreş Havası (Rumeli), 1696 a2: Koşu Havası*) yer almaktadır.

Derleme fişlerinde aktarılan bilgilere göre kaynak kişilerin yaşları, meslekleri ve kaç esere kaynaklık ettikleri, Tablo 62’de özetlenmektedir.

Tablo 62. Kaynak kişiler, yaşları, meslekleri ve kaynaklık ettiği eser sayısı

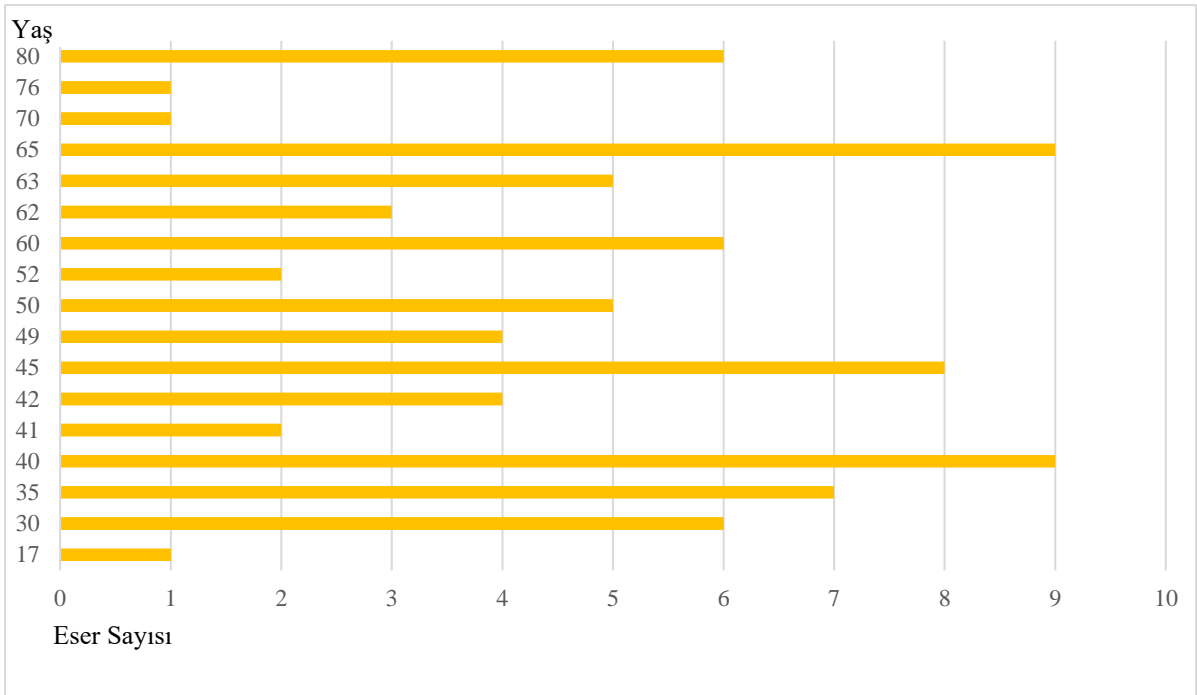
Ad Soyadı	Yaş/ Doğum Yılı	Meslek	Söylediği/Çaldığı Eser Sayısı
Lutfi Toprak	1299 (H) ¹⁷ 1881/82 (M) ¹⁸	Emekli Öğretmen	1
Eşref Çiftel	1306 (H) 1888/89 (M)	-	5
Cemal Söyler	1330 (H) 1911/12 (M)	-	5
Behice Çekener	45	Tefçi	5

¹⁷ Hicri Takvim
¹⁸ Miladi Takvim

İhsan Ulukaya	1317 (H) 1899/1900 (M)	Klarnetçi	2
Adil Gündöndü	1309 (H) 1891/92 (M)	Kunduracı	1
Süleyman Direk	1328 (H) 1910/11 (M)	Rençber	2
Abdullah Ön	1340 (H) 1921/22 (M)	Öğretmen	6
Huriye Şenses	35	-	7
Ümmügül Özbingül	50	-	5
Birsen Tavukcu	17	Zil	1
Nuri Gültek	1327 (H) 1909/1910 (M)	-	4
Sami Kokça	1320 (H) 1902/03 (M)	Zurnacı	4
Ahmet Cevat Yazgan	1309 (H) 1891/92 (M)	Hammal Kâtibi	5
Hasan Akınan	1307 (H) 1889/1890	Emekli Öğretmen	3
Eyübi Rüştü Özbek	1292 (H) 1875/76 (M)	Evkaftan Emekli	1
Hamdi Sümer	1324 (H) 1906/07 (M)	Bankacı (Eski Öğretmen)	3
Abdülvahhap Avardağ	40	Marangoz	4
Mürüvet Gazi	65	Ev Kadını	2
Ercüment Ekrem Talu	1886 (M)	Muharrir (Emekli Öğretmen)	7

Kevser Alas	1871 (M)	-	6
-------------	----------	---	---

Tablo 62’de derlemelere kaynaklık eden 21 kişiden çoğunluğun öğretmen olarak kaydedildiği görülmektedir. Çalan/söyleyen kaynak kişilerin hicri takvime göre verilmiş olan doğum tarihleri önce Miladi takvim yılına çevrilmiş¹⁹, daha sonra yaş hesaplaması yapılmıştır. Elde edilen kaynak kişilerin yaşları ve yer aldıkları eser sayısı Görsel 13’teki grafikte verilmiştir.

Görsel 13. Derlenen eserlere kaynaklık eden kişilerin yaş dağılımı

Yukarıdaki grafikte, kaynak kişilerin yaşlarının 17 ile 80 arasında değiştiği ve her bir kişinin en az 1, en fazla 9 esere kaynaklık ettiği anlaşılmaktadır.

Künye bilgileri incelendiğinde kaynak kişilerin memleketinin *İstanbul, Konya, Yalova, Üsküp, Bozüyük, Timurhanşura* ve *Bursa* olduğu saptanmıştır. Derlemelerde yöre bilgilerine yer verilmiş, eserlerden üçü ile ilgili *Domaniç’li bir yerliden, Domaniç Türkçesi* şeklinde açıklamalar not edilmiştir.

¹⁹ Hicri takvim yılına karşılık gelen Miladi takvim yılının ilk değeri (örn. 1906/07 ise 1906) ele alınmıştır.

Eserlerin öğrenildiği yer/kişi/zaman bilgileri; *eskiden buralarda (Üsküdar)*, *eski klarinetçilerden*, *küçükken Şile düğünlerinde*, *eskiden buralarda (Şile)*, *kendi memleketinde küçükken (Konya/Doğanhisar)*, *zurnacı Emin üstadıymış*, *eski adamlardan*, *eskilerden*, *Domaniç'ta bir yerliden*, *Bozüyük'te Ali Mehmet Sarı'dan (Domaniç'ten)*, *çocukluğunda Hünkâr suyunda duymuş (Sarıyer)*, *gençliğinde eskilerden* notlarıyla belirtilmiştir. Toplam 60 eserin 24 tanesi için öğrenildiği yer/kişi/zaman bilgisi boş bırakılmıştır.

Dosyada yer alan 60 eserin 51 tanesi sözlü eserdir. Geriye kalanlar arasında *Anadolu Havası*, *Karşılama*, *Eserin Adı Yok*, *Bir Gezinti*, *Mahmudun Türküsü*, *Anthalan (Oyun H.)* başlıklı 6 adet enstrümantal eserin, kaynak kişiler tarafından *kumuz*, *çığırma*, *çifte*, *zurna* ve *klarinet* ile çalındığı kaydedilmiştir. *Karga*, *Oyun Havası*, *Ayganoşun Oyun Kısmı* başlıklı 3 eserin kaynak kişi bilgileri “*söyleyen*” bölümüne kaydedilmiş olmasına rağmen eser metnine rastlanmamıştır.

Oyun Havası ve *Bir Gezinti* başlıklı eserlerin plak/yer numaralarının yanına “*boş*” notu düşülmüştür.

Metni yarıda kalan üç eserde “*Hatırladığı bu kadar*”, “*Hemen her temas ettiğimiz kimseler güfteleri unuttuklarını söylüyorlar*” şeklinde notlara rastlanmıştır.

Kaynakça

Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi, İstanbul 1957 1951 Dosyası

İslam Ansiklopedisi (t.y.). Erişim Tarihi: 16.11.2022, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hotin>.

Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu (t.y.). Erişim Tarihi: 26.10.2022, <https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/>.